

ПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
НАРОДНО СЪБРАНИЕ

Проект

ЗАКОН

за изменение и допълнение на Закона за културното наследство
(Обн., ДВ, бр. 19 от 2009 г.; Решение № 7 на Конституционния съд от
2009 г. - бр. 80 от 2009 г.; изм. и доп., бр. 92 и 93 от
2009 г. и бр. 101 от 2010 г.)

§ 1. В чл. 6, т. 6 накрая се добавя „и антропологични останки, открити при теренни проучвания”.

§ 2. В чл. 7 се правят следните изменения и допълнения:

1. Създава се нова ал. 3:

„(3) Културни ценности са и фрагменти от археологически или други предмети, които са в разрушен вид, съставляват малка част от автентичната цялост на предмета, обезличени са в значителна степен, не притежават значима културна, научна или художествена стойност и могат да бъдат определени като масов материал. Те не подлежат на идентификация, но се включват в обменния фонд на музеите.”

2. Досегашната ал. 3 става ал. 4 и се изменя така:

„(4) Не са културни ценности по смисъла на този закон:

1. монети и монетовидни предмети, датирани след 1800 г., които нямат принос и значение за човешката история;

2. машинно произведени предмети, които не носят подпис или знак на своите автори или са произведени в големи количества, не притежават значима културна, научна или художествена стойност или не са свързани с историческа личност или събитие.”

§ 3. В чл. 8, ал. 1 след думата „издирване” се поставя запетая и се добавя „изучаване”, а думите „консервация – реставрация” се заменят с „регистрация, консервация, реставрация, интеграция”.

§ 4. В чл. 12 се правят следните изменения и допълнения:

1. Алинея 2 се изменя така:

„(2) След широко обществено обсъждане с участието на заинтересувани научни, културни и неправителствени организации стратегическите цели за управление и опазване на културното наследство се включват в стратегията по чл. 2а от Закона за закрила и развитие на културата.”

2. В ал. 3 т. 1 се отменя.

3. Създават се ал. 4 - 9:

„(4) С решение на Министерският съвет:

1. недвижими археологически културни ценности - публична държавна собственост, се предоставят безвъзмездно за управление на ведомства и общини за осъществяване на дейности, свързани с опазването и представянето на културни ценности, за срок до 10 години по предложение на министъра на културата;

2. се извършва замяна на имоти със статут на недвижими културни ценности с категория „световно значение” и „национално значение”, декларирани или регистрирани по реда на този закон, когато са собственост на физически или юридически лица, с имоти - частна държавна собственост, или с право на строеж върху имоти - частна държавна собственост; въз основа на решението на Министерския съвет ръководителят на съответното ведомството издава заповед и сключва договор за замяна.

(5) Въз основа на решението на Министерския съвет по ал. 4, т. 1 министърът на културата сключва договор, с който се уреждат правата и задълженията на двете страни. В случай че на територията на общината осъществява дейност специализиран исторически или археологически музей, с договора се уреждат задължения за музея, които включват дейности по опазване на културната ценност, както и други културни, научни, образователни и туристически дейности.

(6) Въз основа на решението на Министерския съвет се извършва предаването и приемането на имота с протокол по образец, утвърден от министъра на културата. Срокът за предаването и приемането на имота се определя с решението на Министерския съвет.

(7) Недвижимите културни ценности, предоставени за управление по реда на ал. 4, т. 1, не могат да се използват не по предназначение или да се предоставят за управление на трети лица.

(8) При нарушаване на забраните по ал. 7 или при извършени нарушения, свързани с неизпълнение на задължения по този закон, правото на управление се отнема.

(9) Приходите от културни ценности постъпват по бюджета на съответното ведомство и се разходват за дейности по опазване на културни ценности, консервация и реставрация, за музейни и други дейности, свързани с опазването на културното наследство.”

§ 5. В чл. 14 т. 13 се изменя така:

„13. съгласува:

а) заданията за проектиране, плановете за опазване и управление, устройствените схеми и плановете, техните изменения, специфичните правила и нормативи към тях и инвестиционните проекти - за единични и групови недвижими културни ценности с категории „световно” и „национално значение”, в предвидените от този закон случаи;

б) заданията за проектите на музейни сгради и на постоянните експозиции на музеите;

в) инвестиционните проекти за изграждането, поставянето и премахването на паметници, монументално-декоративни структури и други обекти с културно значение с височина над три метра в урбанизирани територии;”.

§ 6. В чл. 15, ал. 2 се създава т. 6:

„6. опазване на книжовни и литературни културни ценности, съхранявани в библиотечните колекции - ръкописи, архивни документи и старопечатни издания.”

§ 7. Член 18 се изменя така:

„Чл. 18. (1) Националният институт за недвижимо културно наследство (НИНКН) е държавен културен институт с национално значение и извършва дейност в областта на опазване на недвижимото културно наследство.

(2) Националният институт за недвижимо културно наследство е юридическо лице на бюджетна издръжка - второстепенен разпоредител с бюджетни кредити към министъра на културата.

(3) За осъществяване на функциите си НИНКН може да създава териториални звена, както и да извършва допълнителни дейности, включително стопански.”

§ 8. Член 19 се изменя така:

„Чл. 19. (1) Националният институт за недвижимо културно наследство:

1. подпомага министъра на културата при упражняване на неговите правомощия по провеждане на държавната политика в областта на опазването на недвижимото културно наследство;

2. провежда дейност по издирване и изучаване на недвижимото културно наследство;

3. изготвя предварителни и комплексни оценки и мотивирани предложения за деклариране и за предоставяне на статут на недвижими културни ценности;

4. прави предложение до министъра на културата за определяне на режимите за опазване на недвижимите културни ценности;

5. извършва специализирано документиране на недвижими културни ценности и на наличната информация за тях;

6. води регистър на недвижимите културни ценности, поддържа национален архивен фонд и организира информационен център;

7. създава и поддържа специализирана карта и регистри по смисъла на чл. 32, ал. 1, т. 2 от Закона за кадастъра и имотния регистър на недвижимото културно наследство;

8. издава документи и дубликати, предоставя справки и копия на архивни материали;

9. поддържа и развива информационна система за недвижимото културно наследство;

10. изготвя планове за опазване и управление, експертизи, планови задания, пилотни проекти и други по недвижимото културно наследство по искане на физически и юридически лица;

11. осъществява и други правомощия, определени в закон.

(2) За извършване на услугите по чл. 19, ал. 1, т. 8 НИНКН събира такси в размери, определени с тарифа на Министерския съвет.”

§ 9. В чл. 20 думите „приет от Министерския съвет” се заменят с „издаден от министъра на културата”.

§ 10. В чл. 24 думите „културни и природни ценности и образци” се заменят с „културни ценности, природни образци и антропологични останки”.

§ 11. В чл. 28 се правят следните изменения и допълнения:

1. В ал. 4, изречение трето след думите „Редът за създаването” се добавя „и дейността”.

2. Създават се ал. 5 и 6:

„(5) Директор на държавен, регионален или общински музей може да бъде лице с висше образование на образователно-квалификационна

степен „магистър“ и 5 години професионален опит в съответното професионално направление.

(6) Правоотношенията на директорите на музеи по ал. 5 възникват въз основа на конкурс за срок 5 години или съгласно други изисквания, ако такива са предвидени в нормативен акт. Конкурсът се провежда от комисия, в състава на която се включват представител на Министерството на културата и двама музейни експерти.”

§ 12. В чл. 34 ал. 6 се изменя така:

„(6) Формирането, управлението и идентификацията на музейните фондове се осъществява по реда на наредба на министъра на културата.”

§ 13. В чл. 41 ал. 2 се отменя.

§ 14. В чл. 47 се правят следните изменения и допълнения:

1. В т. 6 думата „пейзаж“ се заменя с „ландшафт”.

2. Създава се т. 9:

„9. културен маршрут: съвкупност от историческо трасе на традиционен път с включените към него обекти на недвижимото културно наследство и ландшафти.”

§ 15. В чл. 48, т. 2 буква ”д” се изменя така:

„д) археологически резерват – обособена територия или част от акватория, наситена с издирени или подлежащи на издирване под повърхността или наземни археологически културни ценности, включително археологически нива, разкрити при строителни дейности.”

§ 16. В чл. 50 се правят следните изменения и допълнения:

1. В ал. 1 се създава т. 5:

„5. „за сведение” - самостоятелни обекти с ниска индивидуална стойност, без исторически пространствен контекст, носители на информация за научната и културната област, към която се отнасят.”

2. В ал. 2 думите „наредба на Министерския съвет по предложение на министъра на културата” се заменят с „наредба на министъра на културата”.

3. В ал. 3 думите „се определят със закон за всеки отделен резерват” се заменят със „се определят с този закон, като те са посочени в списък съгласно приложението”.

§ 17. Член 55 се изменя така:

„Чл. 55. Идентифицирането на обектите на недвижимото културно наследство е системен процес на издирване, изучаване и разкриване на изследвания обект като недвижима културна ценност.”

§ 18. В чл. 56 се правят следните изменения:

1. В основния текст думите „недвижими културни ценности” се заменят с „обектите на недвижимото културно наследство”.

2. В т. 2 думата „специализирано” се заличава.

3. Точка 3 се изменя така:

„3. предварителна оценка за установяване на признаци и за идентифициране на изследвания обект като недвижима културна ценност.”

§ 19. В чл. 57 се правят следните изменения и допълнения:

1. Създава се нова ал. 2:

„(2) Издирване и изучаване на недвижимите археологически ценности се извършва от лицата, получили разрешение за извършване на теренни проучвания по реда на този закон.”

2. Досегашната ал. 2 става ал. 3 и се изменя така:

„(3) Предварителната оценка по чл. 56, т. 3 на недвижимите културни ценности се извършва от НИНКН въз основа на научните резултати на лицата по ал. 1 и 2 по реда на наредбата по чл. 50, ал. 2.”

§ 20. В чл. 58 се правят следните изменения:

1. Алинеи 1 и 2 се изменят така:

„(1) Декларирането на обекти, които могат да бъдат определени като недвижими културни ценности, се извършва със заповед на министъра на културата по предложение на директора на НИНКН въз основа на предварителната оценка по чл. 57, ал. 3. Предложението включва предварителна категоризация, класификация и временни режими за опазване на тези обекти.

(2) Със заповедта по ал. 1 се определя предварителната класификация и категория на обекта на недвижимото културно наследство и временните режими за неговото опазване.”

2. Създава се нова ал. 3:

„(3) В случаите, когато от предварителната оценка по чл. 57, ал. 3 се установи, че изследваният обект не притежава признаци и не подлежи на идентификация, директорът на НИНКН изготвя мотивирано предложение до министъра на културата за отказ за деклариране.”

3. Досегашната ал. 3 става ал. 4.

§ 21. В чл. 59 се правят следните изменения и допълнения:

1. В ал. 1 след думите „културното наследство” се поставя точка и текстът до края се заличава.

2. В ал. 2 след думите „собствениците на” се добавя „декларираните”.

3. В ал. 3 думата „три” се заменя с „пет”.

§ 22. В чл. 60 накрая се добавя „и на актовете за прекратяване на временния режим по чл. 62, ал. 1”.

§ 23. В чл. 61 се правят следните изменения и допълнения:

1. Досегашният текст става ал. 1.

2. Създават се ал. 2 - 5:

„(2) С комплексната оценка по ал. 1 се извършва установяване на културната и научната стойност и обществената значимост на обекта, неговата автентичност, степен на съхраненост и взаимодействие със средата и обществото.

(3) Недвижими археологически обекти, на които се предоставя статут на недвижими културни ценности по реда на този закон, подлежат на комплексна оценка. Когато недвижими археологически обекти се намират на територията на групови археологически ценности, те подлежат на комплексна оценка за предоставянето им на статут като единични недвижими културни ценности.

(4) За издирени и проучени недвижими обекти на културното наследство, за които има достатъчно данни за изготвяне на комплексна оценка, не се прилагат разпоредбите на чл. 58, ал. 1 и 2 и предоставянето или отказът за предоставяне на статут на недвижима културна ценност се извършва по реда на раздел III.

(5) Комплексната оценка на обектите по ал. 1, 3 и 4 се извършва по ред, определен с наредбата по чл. 50, ал. 2.”

§ 24. В чл. 62 се правят следните изменения и допълнения:

1. В ал. 1 след думите „министъра на културата” се добавя „след писмено становище на директора на НИНКН”.

2. Създава се нова ал. 2:

„(2) Когато от комплексната оценка по чл. 61, ал. 3 се установи, че недвижим археологически обект не притежават качества на културна ценност, статутът му се отнема със заповед на министъра на културата.”

3. Досегашната ал. 2 става ал. 3 и в нея след думите „издадения акт по ал. 1” се добавя „или 2”.

4. Досегашната ал. 3 става ал. 4.

§ 25. В глава пета наименованието на раздел III се изменя така:
„Предоставяне на статут на недвижима културна ценност”

§ 26. В чл. 64 се правят следните изменения и допълнения:

1. Алинея 1 се изменя така:

„(1) Когато от комплексната оценка по чл. 61, ал. 1, 3 и 4 се установи, че обекти на недвижимото културно наследство имат качества на недвижими културни ценности, директорът на НИНКН прави предложение до министъра на културата за тяхната класификация, категоризация и режими за опазване във връзка с предоставянето на статут на недвижими културни ценности.”

2. Алинея 3 се изменя така:

„(3) Специализираният експертен съвет изготвя становище до министъра на културата в едномесечен срок от получаване на предложението по ал. 1.”

§ 27. В чл. 65 се правят следните изменения и допълнения:

1. Досегашният текст става ал. 1 и в нея т. 2 се изменя така:

„2. групови недвижими културни ценности с категория „национално значение” – със заповед на министъра на културата след съгласуване с министъра на регионалното развитие и благоустройството, а когато в границите на недвижимата културна ценност попадат защитени територии по Закона за защитените територии и Закона за биологичното разнообразие - и с министъра на околната среда и водите;”.

2. Създава се ал. 2:

„(2) Заповедите на министъра на културата, издадени на основание чл. 65, т. 2 и 3, се обнародват в „Държавен вестник”.”

§ 28. В чл. 66 се правят следните изменения:

1. В ал. 1 думите „в 7-дневен срок” се заменят с „в 14-дневен срок”.

2. В ал. 2 думите „в 7-дневен срок” се заменят с „в 14-дневен срок”.

§ 29. В чл. 68 се правят следните изменения и допълнения:

1. В ал. 2 след думата „ценност” се добавя „описана с нейния идентификатор съгласно Закона за кадастъра и имотния регистър”.

2. Алинея 3 се отменя.

§ 30. В чл. 69 се правят следните изменения и допълнения:

1. Алинея 1 се изменя така:

„(1) Промените на статута на недвижима културна ценност, както и отписването от регистъра по чл. 68 се извършва по реда за деклариране и предоставяне на статут.”

2. В ал. 2 думата „регистриране” се заменя с „предоставяне на статут”.

3. Създава се ал. 4:

„(4) Условието и редът за изработването и поддържането на специализираните карти регистри на недвижимото културно наследство се определят с наредба на министъра на културата и министъра на регионалното развитие и благоустройството.”

§ 31. В чл. 71 се правят следните изменения и допълнения:

1. В ал. 1, т. 3 след думите „чл. 84, ал. 1” се добавя „и 2” и след думите „чл. 83” се поставя точка и текстът до края се заличава.

2. Създава се нова ал. 2:

„(2) При унищожаване на недвижима културна ценност поради неизпълнение на задълженията по ал. 1, т. 1 и 2 лицата по ал. 1 са длъжни да я възстановят в същия вид - с оригиналните обемно-пространствени параметри и архитектурни и художествени характеристики.”

3. Досегашната ал. 2 става ал. 3 и се изменя така:

„(3) Собствениците, концесионерите и ползвателите на недвижим имот, в който е открит или съществуват данни за наличие на недвижим археологически обект, са длъжни да осигуряват достъп на компетентните органи за инспектиране на физическото му състояние, да изпълняват предписанията за неговото опазване, както и да осигуряват достъп на лицата, получили разрешение за теренно проучване.”

4. Създава се ал. 4:

„(4) Собствениците, концесионерите и ползвателите на недвижим имот, в който е съхранена и експонирана недвижима археологическа културна ценност, са длъжни да осигуряват публичен достъп при условията, определени с наредбата по чл. 185.”

§ 32. Член 72 се изменя така:

„Чл. 72. (1) При наличие на обстоятелства, застрашаващи недвижима културна ценност от увреждане или разрушаване, собственикът, концесионерът или ползвателят е длъжен да предприеме незабавни действия по обезопасяването ѝ и да уведоми за това кмета на общината и

ръководителя на регионалния инспекторат по опазване на културното наследство.

(2) Кметът на общината и ръководителят на регионалния инспекторат дават незабавно указания за аварийно временно укрепване и определят срок за изпълнението им.

(3) За наличието на обстоятелствата по ал. 1, както и за предприетите мерки и дадените указания по ал. 2 ръководителят на регионалния инспекторат незабавно уведомява:

1. министъра на културата - при единични недвижими културни ценности от световно и национално значение;

2. директора на НИНКН – при всички останали случаи.

(4) При неизпълнение на задълженията по ал. 1 и 2 в определения срок общината извършва необходимото обезопасяване и аварийно временно укрепване за сметка на лицето по чл. 71, ал. 1 в срок до 14 дни след изтичането на срока по ал. 2.”

§ 33. В чл. 73 се правят следните изменения:

1. Алинея 1 се изменя така:

„(1) В 14-дневен срок от уведомлението по чл. 72, ал. 3 се назначава комисия, в състава на която участват: представител на Министерството на културата, на НИНКН, на регионалната дирекция за национален строителен контрол и двама представители на общината, от:

1. министъра на културата – за недвижими културни ценности от световно и национално значение;

2. директора на НИНКН – за останалите случаи.”

2. Алинея 3 се изменя така:

„(3) Въз основа на констативния протокол министърът на културата, съответно директорът на НИНКН, в 14-дневен срок издава заповед, с която задължава лицата по чл. 71, ал. 1 за тяхна сметка да извършат в определен срок необходимите укрепителни, консервационно-реставрационни и ремонтни дейности по проектната документация, съгласувана по реда на чл. 84. Заповедта се съобщава на заинтересуваните лица и може да се обжалва по реда на Административнопроцесуалния кодекс. Обжалването не спира изпълнението.”

§ 34. Член 74 се изменя така:

„Чл. 74. (1) Когато комисията предлага демонтиране и последваща реконструкция по автентични данни на недвижимата културна ценност, собственикът изготвя и представя в Министерството на културата, съответно в НИНКН, графична, текстова и фотодокументация, достатъчна за изпълнението

на реконструкцията, която заедно с предложението на комисията се разглежда от:

1. Специализирания експертен съвет по чл. 64, ал. 2 – за недвижими културни ценности от световно и национално значение;

2. експертен съвет на НИНКН – за останалите случаи.

(2) При положително становище на Специализирания експертен съвет по чл. 64, ал. 2 и одобряване на протокола от министъра на културата, съответно на основание на протокола на експертния съвет на НИНКН, кметът на общината издава заповед за демонтиране на недвижимата културна ценност. Недвижимата културна ценност се реконструира въз основа на представената документация и инвестиционен проект, съгласуван по реда на чл. 84, в срок, определен със заповедта по изречение първо.

(3) При отрицателно становище на Специализирания експертен съвет по чл. 64, ал. 2, съответно на експертния съвет на НИНКН, министърът на културата, съответно директорът на НИНКН издава заповед, с която дава задължителни предписания за вида и обхвата на необходимите укрепителни, консервационно-реставрационни и ремонтни дейности, като определя срок за изпълнението им. Дейностите се извършват въз основа на съгласувана по реда на чл. 84 проектна документация.

(4) Заповедите по ал. 2 и 3 се съобщават на заинтересуваните лица и могат да се обжалват по реда на Административнопроцесуалния кодекс. Обжалването не спира изпълнението.”

§ 35. В чл. 76, ал. 1 след думата „необходимите” се добавя „проектни” и думите „за временно укрепване и последваща” се заменят с „или”.

§ 36. В чл. 79 ал. 7 се изменя така:

„(7) Когато в определени зони има данни за наличие на археологически обекти, министърът на културата може със заповед да ги обяви по реда на чл. 64 за защитени територии по смисъла на ал. 6.”

§ 37. В чл. 80, ал. 3 след думите „по чл. 78” се добавя „и техните изменения” и след думата „заданията” се добавя „и скиците с предложения по чл. 135, ал. 2 от Закона за устройство на територията”.

§ 38. В чл. 81 се правят следните изменения и допълнения:

1. В ал. 1:

а) след думата „недвижими” се добавя „културни”;

б) точка 3 се изменя така:

„3. дългосрочна и краткосрочни програми на дейностите по опазване на недвижимата културна ценност и по прилагане на плана;”.

2. Алинея 4 се изменя така:

„(4) Плановете за опазване и управление на единични или групови недвижими културни ценности подлежат на обществено обсъждане по реда на наредбата по чл. 81, ал. 5.”

§ 39. В чл. 82 ал. 2 се изменя така:

„(2) Плановете за опазване и управление и заданията за тяхното изготвяне се съгласуват:

1. с министъра на културата по реда на чл. 84, ал. 1 и ал. 2, т. 1;

2. със съответната община, когато не е възложител на плана, както и със заинтересувани институции.”

§ 40. Член 83 се изменя така:

„Чл. 83. (1) Инвестиционните проекти и искания за намеси в защитени територии за опазване на културното наследство се одобряват и строежите се изпълняват по реда на Закона за устройство на територията след съгласуване по реда на чл. 84, ал. 1 и 2, както следва:

1. в единични културни ценности и в техните граници:

а) програми, задания, визи за проектиране, инвестиционни проекти за: консервация, реставрация, експониране, реконструкция по автентични данни, пристрояване, надстрояване, укрепване, делба, промяна на предназначението, ремонти и преустройства, цветови фасадни решения, художествено осветление, паркоустройство и благоустройство;

б) визи за проектиране и инвестиционни проекти по част архитектура за ново основно и допълващо застрояване, а при наличие на археологически недвижими културни ценности - и проектите по част конструкции, и за сградните отклонения за присъединяване към мрежите и съоръженията на техническата инфраструктура;

в) искания и документация за извършване на текущи и аварийни ремонти и укрепителни работи;

г) схеми и проекти за преместваеми обекти, включително за настилки, огради, чешми, улично осветление, и други елементи на градското обзавеждане, рекламни, информационни и монументално-декоративни елементи, както и електрически табла, външни климатични съоръжения, антени на мобилни оператори;

2. в охранителни зони на единични културни ценности и в границите на групови културни ценности, ако с режимите за опазване не е определено друго:

а) визи за проектиране и инвестиционни проекти по част архитектура за: ново основно и допълващо застрояване, реконструкция, надстрояване, пристрояване, ремонти и преустройства с промяна на външния вид на строежите, а при археологически недвижими културни ценности – и проектите по част „конструкции”, и за сградните отклонения за присъединяване към мрежите и съоръженията на техническата инфраструктура;

б) визи за проектиране и инвестиционни проекти за паркоустройство и благоустройство;

в) схеми и проекти за преместваеми обекти, включително за настилки, огради, чешми, улично осветление и други елементи на градското обзавеждане, рекламни, информационни и монументално-декоративни елементи, както и електрически табла, външни климатични съоръжения, антени на мобилни оператори;

г) искания и документация за извършване на външни текущи и аварийни ремонти, при които се променят архитектурните и/или художествените характеристики на строежите;

3. в охранителни зони на групови културни ценности, ако с режимите за опазване не е определено друго - визи за проектиране и инвестиционни проекти по част архитектура за: ново основно застрояване, надстрояване и пристрояване, а при археологически недвижими културни ценности – и проектите по част „конструкции”, и за сградните отклонения за присъединяване към мрежите и съоръженията на техническата инфраструктура.

(2) При намеси в недвижими културни ценности, в техните граници и охранителни зони - за категории „световно” и „национално значение”, и за археологически недвижими културни ценности, независимо от категорията им, освен документациите по ал. 1 се съгласуват и проекти на транспортната и техническата инфраструктура.

(3) Въвеждането в експлоатация на строежи по ал. 1 и 2, извън случаите по чл. 83а, ал. 2, се извършва след положително становище на органите по чл. 84, ал. 2, т. 1 и 2, а екзекутивната документация по смисъла на Закона за устройство на територията се съгласува по реда на чл. 84.

(4) В случаите, когато към подробен устройствен план за територия или за част от територия на културното наследство няма съгласуван работен устройствен план, органите по чл. 84, ал. 2, т. 1 и 2 изискват представяне на обемно устройствено проучване, което обхваща имота - обект на проектиране, и непосредствено съседните му имоти.

(5) Преместване на недвижима културна ценност, както и премахване на растителност и паркови елементи в недвижими културни

ценности – градинско и парково изкуство, се разрешава по реда на Закона за устройство на територията и при условията на чл. 84, ал. 2, т. 1 и 2.

(6) Промяна на предназначението на поземлен имот, в чийто обхват попадат недвижими културни ценности или техни охранителни зони, се съгласува по реда на чл. 84, ал. 1 и 2.”

§ 41. Създава се чл. 83а:

„Чл. 83а. (1) Не се въвеждат в експлоатация по реда на Закона за устройство на територията недвижими културни ценности, по които е изпълнена:

1. фасадна консервация и реставрация;
2. консервация и реставрация на художествени елементи и стенописи в интериор;
3. теренна консервация на археологически културни ценности.

(2) Приемането на изпълнението на дейностите по ал. 2 се извършва от комисия, съставът на която се определя в зависимост от вида и обема на извършените дейности. Комисията се назначава със заповед на:

1. министъра на културата - за недвижими културни ценности с категория „световно значение” и „национално значение”;
2. директора на НИИКН - за всички останали случаи.

(3) Комисията по ал. 3 проверява представената документация за обекта, установява качеството на изпълнените консервационни и реставрационни работи и предлага на министъра на културата, съответно на директора на НИИКН, да приеме или мотивирано да откаже приемането на изпълнението.

(4) Органът по ал. 3 издава акт за приемане на изпълнените консервационни и реставрационни дейности в едномесечен срок след представяне на протокола от комисията.

(5) Възложителят предава екземпляр от документацията за обекта в НИИКН за попълване на досието на недвижимата културна ценност.

(6) В случаите, когато комисията по ал. 3 предлага отказ за приемане на изпълнените работи, с протокола се дават указания и се определят отговорно лице и срокове за изпълнението им.”

§ 42. Член 84 се изменя така:

„Чл. 84. (1) Съгласуването по този раздел се извършва с писмено становище и заверка с печат върху графичните материали в двумесечен срок от датата на постъпване на съответната документация.

(2) Съгласуването се извършва от:

1. министъра на културата или оправомощени от него длъжностни лица за:

а) плановете за опазване и управление и заданията за тях - за недвижими културни ценности по чл. 81, ал. 2 и 3, след писмено становище на НИНКН и на Специализирания експертен съвет по чл. 64, ал. 2;

б) устройствени схеми и плановете, специфичните правила и нормативи към тях, както и заданията за тяхното изготвяне - за недвижими културни ценности с категории „световно значение” и „национално значение”, в техните граници и охранителни зони, след писмено становище на НИНКН;

в) инициативите и документациите по чл. 83, ал. 1, т. 1, ал. 2, 3, 5 и 6 – за единични недвижими културни ценности с категории „световно значение” и „национално значение” и в техните граници, след писмено становище на НИНКН, а в случаите, когато се възлагат от министъра на културата – и след становище от Специализирания експертен съвет по чл. 64, ал. 2;

г) плановете за опазване и управление, плановете задания, пилотните проекти и др. по недвижимото културно наследство, изготвени от НИНКН, след становище от Специализирания експертен съвет по чл. 64, ал. 2;

2. от директора на НИНКН или оправомощени от него длъжностни лица – за всички останали случаи.

(3) За съгласуването по ал. 1 и 2 се подава заявление по образец, утвърден от министъра на културата.

(4) Отказът за съгласуване се мотивира писмено.

(5) Отказът по ал. 2 може да бъде обжалван по реда на Административнопроцесуалния кодекс.”

§ 43. В чл. 96 се правят следните изменения:

1. АLINEЯ 3 се изменя така:

„(3) Идентификацията на културни ценности се извършва от комисия, назначена от директора на музея. В комисията се включват трима музейни експерти, като при необходимост може да бъдат включвани и други експерти от съответната област, вписани в регистъра по ал. 4, както и лица, вписани в регистъра по чл. 165.”

2. В ал. 4 думите „и научна степен „доктор” се заменят с „образователно-квалификационна степен „магистър”.

§ 44. В чл. 97 се правят следните изменения и допълнения:

1. В ал. 1 думите „по реда на чл. 96, ал. 3” се заличават и се създава изречение второ:

„Идентификацията се извършва по реда на наредбата по чл. 34, ал. 6.”

2. Създава се ал. 6:

„(6) Идентификацията по ал. 2, 3 и 4 се извършва по реда на наредбата по чл. 107.”

§ 45. В чл. 99 ал. 3 се изменя така:

„(3) Специализираният експертен съвет по ал. 2 се състои от 11 постоянни членове - трима представители на Министерството на културата и осем представители на различни държавни, научни и културни организации по опазване на културното наследство. При необходимост се привличат експерти в съответната област.”

§ 46. В чл. 105 се правят следните изменения и допълнения:

1. В ал. 2 т. 2 се отменя.

2. Създава се ал. 4:

„(4) Когато при идентификацията на културните ценности е възможно да се обособи група от две или повече културни ценности с много близки характеристики, изработка, периодизация или други сходни белези, тя се разглежда като един предмет за целите на идентификацията, като за нея се изготвя едно експертно заключение и се заплаща единична такса.”

§ 47. В чл. 116 се създава ал. 7:

„(7) Условието за съхранение на културните ценности по ал. 2, т. 1 се определят с наредбата по чл. 127.”

§ 48. В чл. 129 се правят следните изменения:

1. В ал. 3 думите „24 месеца” се заменят с „4 години”.

2. Алинея 4 се изменя така:

„(4) В случаите по ал. 2, т. 1 съответната финансова гаранция се осигурява чрез застрахователна полица или се поема от държавата с решение на Министерския съвет по предложение на министъра на културата.”

§ 49. В чл. 147 ал. 4 се изменя така:

„(4) В методологично отношение теренните проучвания на археологически ценности са:

1. издирване на археологически обекти - недеструктивен метод и начален етап от археологическото проучване, чрез който се разпознават археологическите ценности;

2. археологически разкопки - деструктивен метод на теренно археологическо проучване, чрез който се изясняват основните характеристики на археологическите обекти - хронология, вид и граници.”

§ 50. В чл. 148 се правят следните изменения и допълнения:

1. В ал. 1 след думите „министъра на културата” се добавя „или оправомощено от него длъжностно лице”.

2. Алинеи 2 - 5 се изменят така:

„(2) Когато теренните проучвания са спасителни или се извършват с цел издирване на археологически обекти с недеструктивни методи, разрешението за тях, с изключение на случаите по ал. 3, се издава от председателя на Съвета за теренни проучвания. За издаденото разрешение председателят незабавно уведомява министъра на културата.

(3) Теренни проучвания в Република България, включени в международни научноизследователски проекти или планирани с участието на лице по чл. 150, ал. 2, се одобряват с разрешение на министъра на културата въз основа на експертно становище на Съвета за теренни проучвания.

(4) Средства за извършване на теренни археологически проучвания се предвиждат ежегодно със Закона за държавния бюджет на Република България. Средства за извършване на теренни археологически проучвания могат да се предвиждат и в бюджетите на общините и на ведомства, както и да се осигуряват от чуждестранни културни, научни или университетски институции при участие в научноизследователски проекти по чл. 148, ал. 3 и чл. 150, ал. 2.

(5) Средствата за спасителни теренни проучвания до пълното проучване на терена се предоставят от възложителя, във връзка с чиято инвестиционна инициатива се извършва спасителното проучване.”

§ 51. В чл. 149, ал. 1 се правят следните изменения:

1. В т. 1 думата „трима” се заменя с „двама”.

2. В т. 2 думата „осем” се заменя с „четирима”.

3. В т. 5 думата „двама представители” се заменя с „един представител”.

4. В т. 6 думите „трима археолози” се заменят с „един археолог”.

§ 52. Член 151 се изменя така:

„Чл. 151. (1) Разрешение за извършване на теренни проучвания се издава въз основа на заявление от лице по чл. 150, ал. 1.

(2) За провеждане на археологическо издирване към заявлението се прилагат:

1. документи, удостоверяващи наличието на изискванията на чл. 150, ал. 1;

2. работна програма за теренното проучване и документ, удостоверяващ неговото финансиране;

3. искане за използване на специални технически средства, документ за регистрацията им, както и името на лицето, което ще работи с тях, или декларация, че не се предвижда ползване на такива средства;

(3) За провеждане на археологически разкопки към заявлението се прилагат:

1. описание на обекта на проучване и обосновка;

2. документи, удостоверяващи наличието на изискванията на чл. 150, ал. 1;

3. работна програма за теренното проучване, документ, удостоверяващ неговото финансиране, както и за теренна консервация;

4. искане за използване на специални технически средства, документ за регистрацията им, както и името на лицето, което ще работи с тях, или декларация, че не се предвижда ползване на такива средства;

5. писмено съгласие на собственика, концесионера или ползвателя на имота;

6. декларация, че лицето не участва в концесия на недвижима културна ценност.

(4) Когато заявлението е за извършване на спасителни теренни проучвания, заявителят представя и мотивирано становище на директора на съответния музей, а в случаите по чл. 160, ал. 2 се прилага и одобрен протокол от комисията по чл. 160, ал. 3.

(5) Към заявлението за издаване на разрешение за теренно проучване заявителят представя и:

1. документ за предаване на археологическите находки от предходни теренни проучвания, издадени на заявителя, в държавен, регионален или общински музей;

2. удостоверение за предадена теренна документация по чл. 153, ал. 2;

3. документ, удостоверяващ, наличието на охрана на проучвания обект за периода на разрешението.”

§ 53. В чл. 152, ал. 1 думите „Разрешението се издава за срок от една година и съдържа” се заменят с „Разрешението е със срок на действие в рамките на календарната година, в която е издадено, и съдържа:”

§ 54. В чл. 153 се правят следните изменения и допълнения:

1. В ал. 1 т. 4 и 5 се изменят така:

„4. осигури финансово и организационно теренна консервация, чрез която да се предотврати увреждане и разрушаване на находките, както и загуба на свързана с тях информация, която се извършва с участието на съответен специалист, вписан в регистъра по чл. 165, ал. 1;

5. осигури финансово и организационно теренната консервация на археологическия обект с участието на съответен специалист, вписан в регистъра по чл. 165, ал. 1, освен в случаите, когато има друго решение по смисъла на издаденото разрешение за теренно проучване.”

2. В ал. 2 след думите „теренна консервация” се поставя запетая и се добавя „включително за проведената теренна консервация”.

§ 55. Член 159 се изменя така:

„Чл. 159. (1) На издирени недвижими археологически обекти се предоставя статут на културни ценности по реда на този закон.

(2) Приемането на теренните археологически проучвания се извършва по реда на наредбата по чл. 147, ал. 6.”

§ 56. В чл. 160 се правят следните изменения и допълнения:

1. В ал. 1 след думите „археологически обекти” се поставя запетая и се добавя „както и антропологични останки”.

2. В ал. 2 думите „и се прилагат съответно чл. 72 и 73” се заменят с „и се прилага чл. 72”.

3. Създава се ал. 3:

„(3) В 14-дневен срок от уведомяването по чл. 72, ал. 3 министърът на културата назначава комисия, която да предложи последващи действия. С одобряване на протокола на комисията министърът дава задължителни предписания за необходимите дейности по проучване и опазване на структурите и находките.”

§ 57. В чл. 161 се правят следните изменения:

1. Алинея 1 се изменя така:

„(1) Инвестиционни проекти на физически и юридически лица в територии, за които има данни за наличие на археологически обекти, се съгласуват и одобряват след провеждане на теренно археологическо проучване. Проектите се изготвят в съответствие с указанията за опазване на разкритите археологически недвижими културни ценности.”

2. В ал. 2 думите „наблюдение от археолог” се заменят с „археологическо наблюдение”.

§ 58. Създава се чл. 161а:

„Чл. 161а. (1) Собствениците и ползвателите на поземлени имоти, в които се намират археологически обекти, са длъжни да осигуряват достъп на компетентните държавни органи и на лицата, получили разрешение за извършването на теренно проучване, за осъществяване на дейностите по проучване и опазване на обектите. При отказ достъпът се осигурява със съдействието на органите на Министерството на вътрешните работи.

(2) В случаите по ал. 1 държавните органи или лицето, получило разрешение за извършване на теренно проучване, уведомяват писмено собственика на имота най-малко седем дни преди започване на дейностите. Когато собственикът е с неизвестен адрес или не е намерен на адреса си, уведомлението се поставя на видно място в имота и в сградата на общината или кметството, на чиято територия се намира имотът.

(3) На собствениците и ползвателите на имотите се дължи обезщетение за времето, в което са извършвани дейностите по ал. 1, ако се възпрепятства или преустановява тяхната дейност, извършвана законосъобразно в имота. Размерът на обезщетението се определя с наредба на министъра на културата.

(4) Когато има данни, че археологическият обект е застрашен или в риск по смисъла на чл. 49, компетентните органи предприемат действия за опазването му, без да е необходимо уведомяване на собственика. В тези случаи на собственика се дължи обезщетение за вреди при осигуряването на достъп и извършването на спасителните дейности.”

§ 59. В чл. 162 ал. 1 се изменя така:

„(1) В случаите по чл. 160, ал. 2, както и при издирени в резултат на теренни проучвания археологически културни ценности министърът на културата и собственикът на земята могат да сключат договор за учредяване вещно право на ползване върху земята, където са открити археологическите културни ценности.”

§ 60. В чл. 164, ал. 2 се правят следните изменения и допълнения:

1. Точка 1 се изменя така:

„1. специалност в областта на консервацията и реставрацията и имат три години професионален опит в тази област;”

2. Създава се нова т. 2:

„2. специалност „Архитектура” със специализация по консервация и реставрация в областта на недвижимото културно наследство и три години професионален опит в тази област или специалност „Архитектура” и пет

години професионален опит по консервация и реставрация в областта на недвижимото културно наследство;”.

3. Досегашната т. 2 става т. 3 и се изменя така:

„3. друга специалност със специализация в съответната област на консервация и реставрация или с приложение в процеса на консервация и реставрация и имат най-малко пет години професионален опит в същата област.”

§ 61. В чл. 165, ал. 3 думите „14-дневен” се заменят с „едномесечен”.

§ 62. В чл. 169 се правят следните изменения:

1. Алинея 3 се изменя така:

„(3) Проектите за консервация и реставрация на художествените културни ценности, на недвижими културни ценности – парково и градинско изкуство, и на културния ландшафт задължително се изготвят от лица, регистрирани за съответната консервационно-реставрационна дейност.”

2. Алинея 4 се отменя.

§ 63. Член 179 се изменя така:

„Чл. 179. (1) Създаването, разпространението и използването на изображения на културни ценности за лични нужди, с представителна, образователна и научна цел или за туристическа реклама е свободно.

(2) Създаването, разпространението и използването на изображение на културна ценност или на елементи от нея във фотографско, компютърно, видео- и друго изображение с търговска цел, включително използването на изображението или на части от него при производство на стоки, етикети и дизайнерски решения или за реклама, с изключение на туристическата реклама, се извършва въз основа на възмезден договор, сключен със собственика на културната ценност, а за музейните културни ценности - с директора на съответния музей.”

§ 64. В чл. 192 се правят следните изменения и допълнения:

1. В ал. 1 т. 2 се изменя така:

„2. прилагат принудителни административни мерки за предотвратяване и преустановяване на нарушенията по този закон, както и за отстраняване на вредните последици от тях, като:

а) спират строителството, въвеждането в експлоатация и използването на обекти, инсталации, уреди и съоръжения;

б) спират други дейности, които създават опасност или увреждат недвижимо и движимо културно-историческо наследство;”.

2. Създават се нови ал. 2 и 3:

„(2) Прилагането на принудителните административни мерки по ал. 1, т. 2 се извършва с разпореждане на инспекторите. Принудителни административни мерки се обжалват по реда на Административнопроцесуалния кодекс.

(3) Принудителните административни мерки по ал. 2 подлежат на предварително изпълнение, освен ако съдът разпорежи друго.”

3. Досегашните ал. 2 и 3 стават съответно ал. 4 и 5.

§ 65. В чл. 195 се правят следните изменения и допълнения:

1. В ал. 3 думите „При възникнал конфликт на интереси” се заменят с „При промяна на декларираните обстоятелства”.

2. Алинея 4 се изменя така:

„(4) Лицата по ал. 1 са длъжни да декларират пред органа по назначаването или пред работодателя наличието на частен интерес по конкретен повод във връзка с осъществяване на свое правомощие или задължение по служба. Декларацията се подава преди започването или по време на изпълнението на правомощието или задължението по служба.”

3. Създават се нови ал. 5 и 6:

„(5) Лице по ал. 1 се отстранява от изпълнение на задължение по служба, когато е налице частен интерес по конкретен повод.

(6) Лице, заемащо публична длъжност, може да бъде отстранено от изпълнение на задължение по служба и от органа по назначаването или от работодателя, ако той смята, че е налице частен интерес по конкретен повод. Наличието или липсата на конфликт на интереси се преценява за всеки конкретен случай.”

4. Досегашните ал. 5, 6 и 7 стават съответно ал. 7, 8 и 9.

§ 66. В чл. 199 думите „или 5” се заличават.

§ 67. В чл. 200 се правят следните изменения и допълнения:

1. Създава се нова ал. 2:

„(2) Който не изпълни указанията по чл. 83а, ал. 7, се наказва с глоба от 500 до 5000 лв., а на едноличен търговец и юридическо лице се налага имуществена санкция в размер от 5000 до 15 000 лв., ако деянието не съставлява престъпление.”

2. Досегашната ал. 2 става ал. 3.

§ 68. Създава се чл. 200а:

„Чл. 200а. (1) Длъжностно лице, което издаде административен акт по реда на Закона за устройство на територията за намеса в територия на културното наследство, без съгласуване по чл. 84, ал. 1, се наказва с глоба от 2000 до 5000 лв.

(2) Когато нарушението е извършено повторно, глобата е от 5000 до 10 000 лв.”

§ 69. В чл. 219 се правят следните изменения и допълнения:

1. Досегашният текст става ал. 1.

2. Създава се ал. 2:

„(2) Специалните технически средства - предмет на нарушението по ал. 1, се отнемат в полза на държавата.”

§ 70. В чл. 221 след думите „чл. 160” се добавя „ал. 1 и 2” и се поставя запетая.

§ 71. В чл. 223 се правят следните изменения и допълнения:

1. Досегашният текст става ал. 1.

2. Създава се ал. 2:

„(2) Когато деянието по ал. 1 е довело до увреждане на културната ценност, глобата е от 10 000 до 50 000 лв.”

§ 72. Създава се чл. 226а:

„Чл. 226а. Който с търговска цел създава, използва и разпространява изображение на културна ценност или на елементи от нея във фотографско, компютърно, видео- и друго изображение или използва изображението като „търговска марка” по смисъла на чл. 9, ал. 1 от Закона за марките и географските означения при производство на стоки, етикети и дизайнерски решения или за реклама без съгласие на собственика на културната ценност или на директора на съответния музей, се наказва с глоба от 5000 до 15 000 лв., а на едноличен търговец и юридическо лице се налага имуществена санкция в размер от 15 000 до 50 000 лв.”

§ 73. Създават се чл. 228а и 228б:

„Чл. 228а. (1) Който осъществява дейност като на музей без разрешение по чл. 30, ал. 1, се наказва с глоба от 1000 до 3000 лв., а на едноличен търговец или юридическо лице се налага имуществена санкция в размер от 3000 до 5000 лв.

(2) Когато нарушението по ал. 1 е извършено повторно, глобата е от 1000 до 1500 лв., а имуществената санкция - от 1500 до 2000 лв.

Чл. 228б. (1) Който извършва теренни проучвания на археологически обекти по чл. 146, ал. 1 без разрешение по чл. 148, ал. 1, 2 и 3, се наказва с глоба от 5000 до 10 000 лв., а на едноличен търговец и юридическо лице се налага имуществена санкция в размер от 10 000 до 20 000 лв., ако деянието не съставлява престъпление.

(2) Когато при извършване на деянието по ал. 1 е използвано специално техническо средство, глобата е от 7000 до 12 000 лв., а имуществената санкция е в размер от 12 000 до 24 000 лв.

(3) Когато нарушенията по ал. 1 и 2 са извършени повторно, глобата е от 12 000 до 15 000 лв., а имуществената санкция - от 24 000 до 30 000 лв.”

§ 74. В чл. 229, ал. 2 думите „и чл. 197, ал. 2” се заличават.

§ 75. В § 4 от Допълнителните разпоредби се правят следните изменения и допълнения:

1. Точка 2 се изменя така:

„2. „Специални технически средства” са геофизична апаратура и други технически средства, използвани при теренните археологически проучвания за откриване на недвижими и движими археологически културни ценности на сушата и под вода.”

2. Създава се т. 15:

„15. „Реконструкция по автентични данни” е дейност по допълване или възпроизвеждане на частично запазена, застрашена от самосрутване или демонтирана поради други обстоятелства недвижима културна ценност, основаваща се на достатъчна графична, текстова и фотодокументация.”

§ 76. В Преходните и заключителните разпоредби се правят следните изменения и допълнения:

1. В § 6 ал. 2 се изменя така:

„(2) Идентификацията и регистрацията на обектите по ал. 1 се извършват от Националния исторически музей, Националния археологически институт с музей на БАН, регионалните музеи, общинските музеи и нумизматичните дружества, вписани в регистър към министъра на културата и получили удостоверение за това. Регистрацията на нумизматичните дружества се извършва с подаване на заявлението за вписване, към което се прилагат устав и удостоверение за съдебна регистрация.”

2. Създава се § 9а:

„§ 9а. (1) Музейните сбирки, регистрирани в Министерството на културата, получават статут на колекции на юридически лица. Неинвентираните вещи от сбирките подлежат на идентификация по реда на чл. 97 от този закон.

(2) Регистрираните музейни сбирки в едногодишен срок от влизането в сила на този закон извършват инвентаризация на движимите културни ценности, инвентирани във фонда.”

3. В § 10:

а) в ал. 1 след думата „статут” се добавя „и категория”;

б) алинея 2 се отменя.

4. Параграф 11 се отменя.

5. В § 12:

а) в ал. 1 думите „и резервати” се заличават;

б) алинея 2 се изменя така:

„(2) В петгодишен срок от влизането в сила на закона директорът на НИИ НКН предлага за регистриране по реда на чл. 64 или за отписване по реда на чл. 62 заварените декларираны недвижими паметници на културата.”

6. В § 14 думата „двугодишен“ се заменя с „петгодишен“, а след думите „министърът на културата“ се добавя „и/или кметовете на общините, които упражняват правото на управление или ползване“, поставя се запетая и думата „изготвя“ се заменя с „изготвят“.

ПРЕХОДНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

§ 77. (1) Лицата, които към момента на влизане в сила на този закон, не отговарят на изискванията на чл. 164, ал. 2 от Закона за културното наследство, но имат най-малко седем години професионален опит в областта на консервацията и реставрацията на културни ценности през последните десет години, се вписват в регистъра след успешно издържан едногодишен курс по консервация и реставрация към висше училище с акредитация по тази специалност.

(2) Лицата, които към момента на влизане в сила на закона не отговарят на изискванията на чл. 164, ал. 2, но имат най-малко петнадесет години професионален опит в областта на консервацията и реставрацията на културни ценности, подлежат на вписване в регистъра.

(3) При подаване на искане за регистрация лицата прилагат документи относно обстоятелствата по ал. 1 и 2, определени с наредбата по чл. 165, ал. 1 от Закона за културното наследство.

(4) За професионален опит по чл. 164, ал. 2 се счита и стажът, придобит като преподавател, експерт или инспектор в областта на опазването на културното наследство във висше училище, в държавен институт или администрация, специализирани в тази област.

§ 78. Движимите културни ценности, заведени във фондовете на музеите, подлежат на връщане само след доказване на собствеността от лицата, които претендират, че са техни собственици, с влязло в сила съдебно решение.

§ 79. (1) В двугодишен срок от влизането на този закон в сила общините предоставят на Националния институт за недвижимо културно наследство актуалните адреси и идентификаторите по Закона за кадастъра и имотния регистър на заварените обявени и декларирани недвижими паметници на културата, разположени на територията на съответната община.

(2) В едномесечен срок от постъпване на данните по ал. 1 Националния институт за недвижимо културно наследство предоставя на

Агенцията по вписванията списък на заварените деклариран и обявени паметници на културата.

(3) Агенцията по вписванията отбелязва статута на културна ценност по партидите на обектите в двумесечен срок от представянето на списъка по ал. 2.

§ 80. Подадените до влизането в сила на този закон искания от ведомства и общини за безвъзмездно предоставяне право на управление на недвижими културни ценности - публична държавна собственост, по реда на Закона за държавната собственост се разглеждат по досегашния ред.

§ 81. Актовете за обявяване на резерватите по чл. 50, ал. 3 като исторически, историко-археологически, археологически и музейни резервати, с които се регламентират местонахождение, територии, граници, охранителни зони, и предписанията за опазването им запазват действието си до приемането на нови.

§ 82. В Наказателния кодекс (обн., ДВ, бр. 26 от 1968 г.; попр., бр. 29 от 1968 г.; изм. и доп., бр. 92 от 1969 г., бр. 26 и 27 от 1973 г., бр. 89 от 1974 г., бр. 95 от 1975 г., бр. 3 от 1977 г., бр. 54 от 1978 г., бр. 89 от 1979 г., бр. 28 и 31 от 1982 г., бр. 44 от 1984 г., бр. 41, 79 и 80 от 1985 г., бр. 89 и 90 от 1986 г., бр. 37, 91 и 99 от 1989 г., бр. 10, 31 и 81 от 1990 г., бр. 1, 86, 90 и 105 от 1991 г., бр. 54 от 1992 г., бр. 10 от 1993 г., бр. 50, 97 и 102 от 1995 г., бр. 107 от 1996 г., бр. 62, 85 и 120 от 1997 г., бр. 83, 85, 132, 133 и 153 от 1998 г., бр. 7, 51 и 81 от 1999 г., бр. 21, 51 и 98 от 2000 г., бр. 41 и 101 от 2001 г., бр. 45 и 92 от 2002 г., бр. 26 и 103 от 2004 г., бр. 24, 43, 76, 86 и 88 от 2005 г., бр. 59, 75 и 102 от 2006 г., бр. 38, 57, 64, 85, 89 и 94 от 2007 г., бр. 19, 67 и 102 от 2008 г., бр. 12, 23, 27, 32, 47, 80, 93 и 102 от 2009 г. и бр. 26 и 32 от 2010 г.) се правят следните изменения и допълнения:

1. В чл. 278:

а) в ал. 1 думите „културна ценност” се заменят с „археологически обект”;

б) в ал. 2 думите „културната ценност” се заменят с „археологическият обект”;

в) в ал. 3 думите „културната ценност” се заменят с „археологическия обект”;

г) в ал. 4 думите „открита културна ценност” се заменят с „открития археологическия обект”;

д) в ал. 5 думите „културната ценност” се заменят с „археологическия обект”.

2. В чл. 278б:

а) алинея 1 се изменя така:

„(1) Който противозаконно унищожи или повреди или допусне да се унищожи или повреди културна ценност или документ от Националния архивен фонд, се наказва с лишаване от свобода до шест години или с глоба от хиляда до пет хиляди лева, както и с обществено порицание.”;

б) в ал. 2 думите „разрешение за” се заменят с „разрешение или в нарушение на своите задължения допусне”;

в) създава се ал. 4:

„(4) Който по непредпазливост повреди, унищожи, видоизмени или по какъвто и да е начин причини намаляване на научната или културната стойност на културна ценност се наказва с лишаване от свобода до две години или с пробация, както и с глоба от сто до петстотин лв.”

3. Създава се нов чл. 278в:

„Чл. 278в. (1) Който не положи грижа за опазването на културна ценност, като е бил длъжен да стори това, и от това последва или е могло да последва значително увреждане, видоизменение, унищожаване или намаляване на научната или културната ѝ стойност, се наказва с лишаване от свобода до две години или с пробация, както и с глоба от петстотин до хиляда лева.

(2) Длъжностно лице, което не упражни контрол или не предприеме необходимите мерки за опазване на културната ценност, като е било длъжно да стори това, и от това последва или е могло да последва значително повреждане, видоизменяне, унищожаване или намаляване на научната или културната ѝ стойност, се наказва с лишаване от свобода до три години или с глоба от хиляда до три хиляди лева, като съдът може да наложи и лишаване от право по чл. 37, ал. 1, т. 6.

(3) Ако предмет на престъплението по предходните алинеи е културна ценност с национално или световно значение или национално богатство наказанието по ал. 1 е лишаване от свобода до три години и глоба от хиляда до две хиляди лева, а по ал. 2 лишаване от свобода до пет години и глоба от хиляда до пет хиляди лева, като съдът може да наложи и лишаване от право по чл. 37, ал. 1, т. 6.”

4. Досегашният чл. 278в става чл. 278г.

§ 83. В Закона за устройство на територията (обн., ДВ, бр. 1 от 2001 г.; изм. и доп., бр. 41 и 111 от 2001 г., бр. 43 от 2002 г., бр. 20, 65 и 107 от 2003 г., бр. 36 и 65 от 2004 г., бр. 28, 76, 77, 88, 94, 95, 103 и 105 от 2005 г., бр. 29, 30, 34, 37, 65, 76, 79, 80, 82, 106 и 108 от 2006 г., бр. 41, 53 и 61 от 2007 г., бр. 33,

43, 54, 69, 98 и 102 от 2008 г., бр. 6, 17, 19, 80, 92 и 93 от 2009 г. и бр. 15 от 2010 г.) се правят следните изменения и допълнения:

1. В чл. 137, ал. 1, т. 1 буква "м" накрая се поставя запетая и се добавя „както и сгради в границите и охранителните зони на археологическите резервати извън урбанизирани територии”.

2. В чл. 147 ал. 3 се изменя така:

„(3) За недвижими културни ценности в техните граници и охранителни зони строежите по ал. 1 се разрешават след съгласуване по реда на чл. 84, ал. 1 от Закона за културното наследство.”

3. В чл. 151:

а) в ал. 1 се създават т. 9 и 10:

„9. теренна консервация на недвижими културни ценности;

10. консервация и реставрация на фасади и на художествени елементи и стенописи в интериор на архитектурно-строителни и художествени културни ценности и консервация на археологически недвижими културни ценности.”;

б) алинея 2 се изменя така:

„(2) За недвижими културни ценности, в техните граници и охранителни зони дейностите по ал. 1 се изпълняват след съгласуване по реда на Закона за културното наследство с изключение на теренната консервация.”

4. В чл. 196 се създава ал. 8:

„(8) За недвижими културни ценности установяването на състоянието им и последващите мерки и процедури се извършват по реда на Закона за културното наследство.”

§ 84. В Закона за горите (обн., ДВ, бр. 125 от 1997 г.; изм. и доп., бр. 79 и 133 от 1998 г., бр. 26 от 1999 г., бр. 29 и 78 от 2000 г., бр. 77, 79 и 99 от 2002 г., бр. 16 и 107 от 2003 г., бр. 72 и 105 от 2005 г., бр. 29, 30, 34, 36, 80, 82 и 102 от 2006 г., бр. 13, 24, 53 и 64 от 2007 г., бр. 43 и 54 от 2008 г.; Решение № 4 на Конституционния съд от 2008 г. - бр. 63 от 2008 г.; изм. и доп., бр. 69, 70 и 91 от 2008 г., бр. 6, 12, 19, 32, 74, 80, 94 и 103 от 2009 г. и бр. 73, 87 и 88 от 2010 г.) в чл. 14, ал. 1 се създава т. 7:

„7. обекти в териториалния обхват на археологически резервати по Закона за културното наследство, допустими съгласно режимите за опазване.”

§ 85. В Закона за марките и географските означения (обн., ДВ, бр. 81 от 1999 г., попр., бр. 82 от 1999 г.; изм. и доп., бр. 28, 43, 94 и 105 от

2005 г., бр. 30, 73 и 96 от 2006 г., бр. 59 от 2007 г., бр. 36 от 2008 г., бр. 12 и 32 от 2009 г. и бр. 19 и 88 от 2010 г.) в чл. 11 т. 11 се изменя така:

„11. марка, която се състои от или включва наименованието или изображението или части от тях на културни ценности на Република България, определени от Министерството на културата.”

Законът е приет от 41-ото Народно събрание на
2011 г. и е подпечатан с официалния печат на Народното събрание.

**ПРЕДСЕДАТЕЛ НА
НАРОДНОТО СЪБРАНИЕ:**

(Цецка Цачева)

**Списък
на археологическите резервати**

№ по ред	Наименование
1.	Момина крепост, Царевец и Трапезица
2.	Старинен град Несебър
3.	Плиска
4.	Преслав
5.	Мадара
6.	Античен град - Хисар
7.	Скални църкви - с. Иваново
8.	Средновековен град - Червен
9.	Пещера „Орлова чука“
10.	Вароша
11.	Античен град Марцианополис
12.	Античен град Никополис ад Иструм
13.	Тракийски и античен град Кабиле
14.	Древното селище „Дуросторум - Дръстър“
15.	Античен град Одесос - Варна
16.	Антична Сердика и Средновековен Средец
17.	Античен и средновековен град Пауталия - Велбъжд
18.	Античен и средновековен град „Августа Траяна-Верея“
19.	Антична крепост „Августа“
20.	Античен и средновековен град „Деултум - Дебелт“
21.	Сборяново
22.	Яйлата
23.	Острови „Св. Иван“ и „Св. Петър“
24.	Античен град „Улпия - Ескус“
25.	Антична и средновековна крепост „Калиакра“
26.	Абритус

М О Т И В И

към проекта на Закон за изменение и допълнение на Закона за културното наследство

Предложените със законопроекта изменения и допълнения на Закона за културното наследство целят преодоляване на проблеми, възникнали при неговото прилагане, както и регламентиране на функциите по опазване на недвижимите културни ценности на министъра на културата и на Националния институт за недвижимо културно наследство (НИНКН).

Предвид значимостта на недвижимите културни ценности с по-високи категории „национално значение” и „световно значение” се предвижда инициативите за тях да останат на съгласуване по досегашния ред, а за останалите недвижими културни ценности съгласуването да премине в НИНКН.

Предвидени са изменения в разпоредбите, отнасящи се до приемането на планове за опазване и управление. Прецизирани са разпоредбите, уреждащи статута на НИНКН като държавен културен институт с национално значение с оглед осъществяваната от института съгласувателна дейност в установените от закона случаи.

Прецизирани са законовите разпоредби, отнасящи се до подлежащите на съгласуване документации по отношение на недвижимите археологически културни ценности, терминологията на закона и използвани изрази, като например определение на „културен маршрут”, който е вид културна ценност и важен елемент от културния туризъм.

Със законопроекта се създава ред за предоставяне правото на управление на недвижими археологически културни ценности на общини. Предоставянето на правото на управление на общини върху недвижими археологически културни ценности ще създаде възможност за поемане на инициативи от страна на общините, като например: кандидатстване за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по оперативни програми, участие в международни, регионални и двустранни фондове и програми или за осъществяване на други дейности, чрез които ще се популяризира културното наследство, като в същото време чрез осъществяването на тези дейности ще бъдат инвестирани средства в опазването на археологическото наследство.

Предлага се с решение на Министерския съвет да се извършва замяна на имоти със статут на недвижими културни ценности - „световно богатство” и „национално богатство”, декларирани или регистрирани по реда на този закон - собственост на физически или юридически лица, с имоти - частна държавна собственост, или с право на строеж върху имоти - частна държавна собственост.

По отношение на опазването на археологическото наследство предложените изменения и допълнения целят оптимизиране на процедурите във

връзка с повишаване ефективността на археологическите проучвания и на дейностите, свързани с опазването на археологическото културно наследство. Тези предложения засягат следните аспекти:

- редуциране състава на Съвета за теренни проучвания с цел оптимизиране на дейността му, без да се намаляват отговорностите на компетентните институции;

- прецизиране и облекчаване на режима за издаване на разрешения за теренни обхождания като част от теренните проучвания, тъй като при тях не се използват деструктивни методи;

- облекчаване на режима за издаване на разрешения за теренни археологически проучвания, свързани с международни проекти, и участие на чуждестранни специалисти чрез издаване на разрешението от министъра на културата в съответствие с неговите правомощия по чл. 14 от Закона за културното наследство; това се предлага с оглед повишаване на оперативността при реализиране на международното сътрудничество, особено в границите на Европейския съюз. Направеното предложение не променя механизма и процедурата за формиране на специализирано експертно становище при вземане на решението и повишава възможностите за оперативен и текущ контрол при реализацията на проекта.

Археологическите резервати, определени със закон, са изключителна държавна собственост съгласно чл. 18, ал. 1 от Конституцията на Република България. В изпълнение на конституционната разпоредба се предлага изменение на чл. 50, ал. 3, с което в списък - приложение към закона, се определят археологическите резервати. Предложено е изменение на определението за археологически резерват (§ 15 относно чл. 48, т. 2, буква "д"). Класификацията, категоризацията и режимите за опазване на археологическите резервати се предвижда да се уредят с наредба на министъра на културата. Във връзка с предложените изменения в Преходните и заключителните разпоредби са предвидени текстове, съгласно които актовете за обявяване на археологически, исторически, историко-археологически и музейни резервати, обявени със законопроекта за археологически резервати, с които се регламентира тяхното местонахождение, територии, граници, охранителни зони и режимите на опазването им, запазват действието си до приемането на нови.

Предвижда се да отпадне законовото изискване за притежаване на образователна и научна степен „доктор“ за експертите, които могат да бъдат включени в регистъра по чл. 96, ал. 3 от Закона за културното наследство. Отпада изискването в комисията за извършване на идентификация на културни ценности задължително да се включват външни експерти. Предлага се това да става при необходимост по преценка на директора на музея.

С цел по-ефективна превенция на закононарушенията са предложени разпоредби, които регламентират принудителни административни мерки (чл. 195), нови състави на административни нарушения (чл. 200а, 226а, 228а и 228б), а така също се предлагат изменения и допълнения в съществуващите административнонаказателни разпоредби (чл. 200, 221 и 223). С изменението на

§ 6 се предвижда идентификация и регистрация на монети и монетовидни предмети да се извършва освен от нумизматичните дружества и от Националния исторически музей, Националния археологически институт с музей при БАН, от регионалните и общинските музеи със съответния тематичен обхват.

Създаването на нова разпоредба в Преходните и заключителните разпоредби, уреждаща статута на музейните сбирки, се налага от факта, че в страната съществуват над 400 музейни сбирки. В Министерството на културата непрекъснато постъпват запитвания за създаване на нови сбирки. Законът за културното наследство не регламентира статута на музейните сбирки. В съществуващите сбирки се съхраняват движими културни ценности с висока стойност и значение за културното наследство и регламентирането на новия им статут е наложително. Това ще позволи да се стимулира дейността на местните общности да издирват, съхраняват и популяризират движимото културно наследство.

Предлагат се изменения и допълнения в чл. 278 и 278б от Наказателния кодекс и се създава нова разпоредба – чл. 278в. Законът за културното наследство въвежда специален режим на контрол по отношение на археологическите културни ценности, т.е. би следвало само по отношение на тяхното откриване и несъобщаването за тях законодателят да предвижда санкции в Наказателния кодекс, с оглед на което е предложението относно чл. 278. Със състава по чл. 278б се защитават движими културни ценности. Посегателствата срещу тях са с много по-висока обществена значимост от тези над обикновените вещи и имущество, които са визирани в чл. 216, ал. 1 от Наказателния кодекс, поради което се предлага наказанието за унищожаване и повреждане на културна ценност да бъде завишено или поне изравнено с това, което предвижда чл. 216, ал. 1 от Наказателния кодекс.

МИНИСТЪР-ПРЕДСЕДАТЕЛ:

(Бойко Борисов)